

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Факультет міжнародних відносин, політології та соціології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-педагогічної роботи

Хмарський В.М.
09 _____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Стратегії розвитку у відкритій економіці

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти __ III освітній рівень

Спеціальність __ 292 – Міжнародні економічні відносини
(код і назва спеціальності (тей))

Інститут/факультет __ Факультет міжнародних відносин, політології та соціології
(назва інституту, факультету)

2020 – 2023

Робоча програма складена на основі навчальної програми з дисципліни «Стратегії розвитку у відкритій економіці».

Розробник: Родіонова Т. А., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин ОНУ.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин

Протокол № 1 від “31” серпня 2020 р.

Завідувач кафедри СГ і МЄВ

(підпис)

(Якубовський С.О.)
(прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) Факультету міжнародних відносин, політології та соціології

Протокол № 1 від “09” вересня 2020 р.

Голова НМК

(підпис)

(Хорошилов О.Ю.)
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		<i>денна (вечірня) форма навчання</i>
<p>Загальна кількість: кредитів – 3</p> <p>годин – 90</p> <p>залікових модулів – 2</p> <p>змістових модулів – 2</p> <p>ІНДЗ* – економетричне дослідження взаємозв'язку між дефіцитом бюджету і поточним рахунком країни</p>	<p>Галузь знань 29 – міжнародні відносини (шифр і назва)</p> <p>Спеціальність 292 – міжнародні економічні відносини (код і назва)</p> <p>Спеціалізації: - _____ (назва)</p> <p>Рівень вищої освіти: третій (програма PhD)</p>	За вибором аспіранта
		<i>Рік підготовки:</i>
		1-й
		<i>Семестр</i>
		<i>Лекції</i>
		16 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>
		14 год.
		<i>Лабораторні</i>
		-
		<i>Самостійна робота</i>
		60 год. у т.ч. ІНДЗ*: - 20 год.
Форма підсумкового контролю: залік		

* – за наявності

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: забезпечення наявності у студентів знань про найбільш поширені моделі відкритої економіки та розвинути навички щодо економетричної ілюстрації засадничих теоретичних залежностей.

Завдання: В процесі вивчення дисципліни студенти знайомляться з класичними та новітніми моделями відкритої економіки, які щільно пов'язані з практикою економічної політики розвитку, що буде сприяти використанню цих знань у практичній діяльності. Академічна корисність цього курсу посилюється важливістю проблем платіжного балансу в економіці України.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей.

Інтегральна компетентність: здатність виявляти та розв'язувати комплексні задачі та проблеми в сфері міжнародних економічних відносин, висувати гіпотези та генерувати нові ідеї їх комплексного розв'язання, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань у процесі дослідницько-інноваційної діяльності та професійної практики.

Загальні компетентності:

ЗК 01. Здатність працювати в команді дослідників, виявляти ініціативу, брати на себе відповідальність, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, сповідуючи та дотримуючись принципів наукової етики.

ЗК 02. Здатність до підготовки, організації та проведення навчальних занять з використанням теоретичних та методологічних напрацювань власного наукового дослідження.

ЗК 03. Здатність до абстрактного, критичного мислення, аналізу та синтезу на основі логічних аргументів і перевірених фактів в умовах обмеженості часу і ресурсів з урахуванням принципів тайм-менеджменту.

ЗК 04. Здатність демонструвати культуру наукового усного і писемного мовлення державною та іноземними мовами при оформленні наукових та академічних текстів, демонстрації результатів наукових досліджень у ході дискусій та наукової полеміки.

ЗК 07. Здатність до системного творчого мислення та конструювання власних дослідницьких систем та моделей на основі ефективного використання сучасної методології наукового пізнання та новітніх методів наукових досліджень.

Фахові компетентності:

СК 01. Здатність демонструвати глибокі знання сучасних теоретичних, методологічних та методичних засад функціонування і розвитку світового господарства та міжнародних економічних відносин.

СК 02. Здатність застосовувати інформаційні технології, сучасні методи моделювання та прогнозування із використанням новітніх прикладних пакетів і програмних продуктів для наукового обґрунтування та підтвердження / спростування гіпотез.

СК 04. Здатність розробляти комплексний підхід до дослідження глобальних економічних і соціально-політичних тенденцій, поточних явищ і процесів міжнародних відносин на національному, регіональному та міжнародному рівнях.

СК 05. Здатність розуміти теоретичні та практичні проблеми сучасних методологій дослідження за спеціальністю.

СК 07. Здатність аналізувати, систематизувати та узагальнювати результати міждисциплінарних наукових досліджень у сфері міжнародних економічних відносин та бізнесу.

СК 08. Здатність проводити власне наукове дослідження, результати якого матимуть наукову новизну, теоретичне та практичне значення для розв'язання комплексних проблем у галузі міжнародних економічних відносин.

Очікувані результати навчання:

ПРН 1. Проводити міждисциплінарні наукові дослідження економічних процесів, володіючи належним рівнем загальнонаукових компетентностей, які сприяють формуванню цілісного наукового підходу, професійної етики та загального культурного кругозору.

ПРН 3. Узагальнювати, критично мислити й аналізувати явища та проблеми, які вивчаються, проявляти гнучкість у прийнятті рішень на основі логічних аргументів та перевірених фактів в умовах обмеженого часу і ресурсів на засадах загальнонаукової методології.

ПРН 4. Ідентифікувати наукові та практичні проблеми, готувати наукові тексти та доповіді, здійснювати публічну апробацію результатів досліджень як державною так і іноземними мовами, демонструвати усну та письмову комунікацію.

ПРН 6. Знати систему вищої освіти в Україні, специфіку професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи; використовувати законодавче та нормативно-правове забезпечення вищої освіти, сучасні засоби і технології організації та здійснення освітнього процесу, різноманітні аспекти виховної роботи зі студентами, інноваційні методи навчання. Критично оцінювати власні наукові розробки при впровадженні у навчальний процес.

ПРН 7. Аналізувати та застосовувати концептуальні моделі, науковий доробок вітчизняних та зарубіжних вчених, фундаментальні постулати та теорії, парадигми глобального економічного розвитку, новітні підходи до функціонування і розвитку світового господарства та міжнародних економічних відносин.

ПРН 9. Володіти аналітичним мисленням та методиками систематизації інформації обробки великих масивів даних, оцінювання та прогнозування економічних та соціальних явищ.

ПРН 10. Застосовувати інформаційні технології, сучасні методи моделювання та прогнозування із використанням новітніх прикладних пакетів і програмних продуктів для наукового обґрунтування та підтвердження/спростування гіпотез.

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1 – Базові теоретичні концепції у відкритій економіці

Тема 1. Поняття відкритої економіки і платіжний баланс.

Поняття про відкриту економіку. Характеристики відкритості. Оцінка відкритості. Переваги відкритості економіки. Платіжний баланс. Тенденції у платіжному балансі України. Аналітичні властивості платіжного балансу. Компоненти платіжного балансу. Функціональні залежності відкритої економіки. Особливості аналізу окремих компонентів платіжного балансу. Проблема вибору рівноваги платіжного балансу. «Широке» і вузьке трактування рівноваги платіжного балансу. Особливості платіжних балансів трансформаційних економік.

Тема 2. Баланс заощаджень-інвестицій.

Структура і функціональні залежності балансу заощаджень-інвестицій. Теоретична модель. Вплив змін у балансі заощаджень-інвестицій. Теорії приватних заощаджень. Зовнішні запозичення у балансі заощаджень-інвестицій. Заощадження і зовнішній борг в Україні. Заощадження у трансформаційних економіках. Парадокс Фельдштейна-Хоріоки. Проблема подвійного дефіциту – бюджету і поточного рахунку. Проблема подвійного дефіциту – бюджету і поточного рахунку в Україні.

Тема 3. Номінальний і реальний обмінні курси.

Реальний валютний курс за паритетом купівельної спроможності. Наслідки завищеного чи заниженого обмінного курсу. Причини довгострокового відхилення реального валютного курсу від паритету купівельної спроможності.

Змістовний модуль 2 – Стратегії розвитку у відкритій економіці

Тема 4. Вирівнювання платіжного балансу: загальні питання

Макроекономічні шоки. Класифікація макроекономічних шоків. Реальні шоки. Монетарні шоки. Оцінка природи макроекономічного шоку. Класична і кейнсіанська традиції у вирівнюванні платіжного балансу. Автоматична

адаптація. Акомодация. Спроба автоматичної адаптації у Чилі (1973-1982 рр.). Аргентина: досвід автоматичної адаптації 1995-1997 і 2001-2002 рр. Аналіз чинників українського експорту-імпорту.

Тема 5. Стратегія щодо досягнення зовнішнього балансу у моделі Салтера-Свона

Теоретичні конструкції моделі Салтера-Свона. Проблема досягнення макроекономічної рівноваги.

Тема 6. Ціновий і абсорбційний підходи до вирівнювання платіжного балансу.

Ціновий підхід. Абсорбційний підхід. Мікроекономічні аспекти економічної політики. Вибір системи обмінного курсу.

Тема 7. Стратегія вирівнювання зовнішнього балансу у моделі Манделла-Флемінга.

Структура моделі. Фіскальна політика. Монетарна політика. Потоки капіталу. Світові ціни. Стерилізація монетарних ефектів платіжного балансу. Макроекономічна рівновага.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна (вечірня) форма					
	Усього	у тому числі				
		л	п	Лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Базові теоретичні концепції у відкритій економіці						
Тема 1. Поняття відкритої економіки і платіжний баланс.	8	4	2	-	-	2
Тема 2. Баланс заощаджень-інвестицій.	24	2	2	-	(20)	20
Тема 3. Номінальний і реальний обмінні курси.	18	2	2	-	-	14
Разом за змістовним модулем 1	50	8	6	-	(20)	36
Змістовий модуль 2. Стратегії розвитку у відкритій економіці						
Тема 4. Вирівнювання платіжного балансу: загальні питання.	10	2	2	-	-	6
Тема 5. Стратегія щодо досягнення зовнішнього балансу у моделі Салтера-Свона.	10	2	2	-	-	6
Тема 6. Ціновий і абсорбційний підходи до вирівнювання платіжного балансу.	10	2	2	-	-	6
Тема 7. Стратегія вирівнювання зовнішнього балансу у моделі Манделла-Флемінга	10	2	2	-	-	6
Разом за змістовним модулем 2	40	8	8	-	-	24
Усього годин	90	16	14	-	(20)	60

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Оцінка відкритості економіки.	2
2	Функціональні залежності балансу заощаджень-інвестицій.	2
3	Номінальний і реальний обмінні курси. Проведення аспірантом семінарського заняття зі студентами II курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини»	2
4	Вирівнювання платіжного балансу: загальні питання.	2
5	Стратегія щодо досягнення зовнішнього балансу у моделі Салтера-Свона.	2
6	Ціновий і абсорбційний підходи до вирівнювання платіжного балансу.	2
7	Стратегія вирівнювання зовнішнього балансу у моделі Манделла-Флемінга	2
	Разом	14

6. Теми практичних занять (не передбачено)

7. Теми лабораторних занять (не передбачено)

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття відкритої економіки.	2
2	Функціональні залежності балансу заощаджень-інвестицій.	20
3	Номінальний і реальний обмінні курси.	14
4	Вирівнювання платіжного балансу: загальні питання.	6
5	Стратегія щодо досягнення зовнішнього балансу у моделі Салтера-Свона.	6
6	Ціновий і абсорбційний підходи до вирівнювання платіжного балансу.	6
7	Стратегія вирівнювання зовнішнього балансу у моделі Манделла-Флемінга	6
	Разом	60

9. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання полягає у економетричному дослідженні взаємозв'язку між дефіцитом бюджету і поточним рахунком країни. Аспіранти мають наступне завдання:

1. Зібрати дані для обраної країни згідно з теоретичною моделлю 3.13 на с.155-157 підручника В.О. Шевчука «Міжнародна економіка: теорія і практика».
2. Підготувати статистичні дані, представити їх у вигляді та вимірі, належному для регресійного оцінювання.
3. Записати в загальному виді оцінену регресійну модель та інтерпретувати її результати.
4. Пояснити можливі зміни у теоретичній регресійній моделі.

Загальна сума білів за виконання завдання - 30.

Дата підготовки 1 варіанту індивідуального завдання визначається викладачем та настає після 1-го змістовного модулю.

Остаточна передача викладачеві роботи з виправленими зауваженнями – приблизно в кінці 2-го змістовного модуля.

Вимоги до оформлення завдання: Обсяг – 2-4 стор., інтервал 1,5; 14 Times New Roman.

10. Методи навчання

Лекції, розв'язування тестів, вправ, обговорення проблемних питань, виконання індивідуальної роботи, проведення семінарського заняття, виконання самостійних завдань, конспектування, складання графічних схем.

11. Методи контролю

Поточне оцінювання усних відповідей та письмових тестів, завдань, що виносяться на самостійне опрацювання, оцінювання індивідуального навчально-дослідного завдання; оцінювання підготовленого навчального матеріалу..

12. Питання для підсумкового контролю

1. Поняття про відкриту економіку. Характеристики відкритості. Оцінка відкритості. Переваги відкритості економіки.
2. Платіжний баланс. Тенденції у платіжному балансі України.
3. Аналітичні властивості платіжного балансу. Компоненти платіжного балансу. Функціональні залежності відкритої економіки. Особливості аналізу окремих компонентів платіжного балансу.

4. Проблема вибору рівноваги платіжного балансу. «Широке» і вузьке трактування рівноваги платіжного балансу. Особливості платіжних балансів трансформаційних економік.
5. Структура і функціональні залежності балансу заощаджень-інвестицій. Теоретична модель. Теорії приватних заощаджень.
6. Аналіз змін у балансі заощаджень-інвестицій та їх наслідки. Збільшення (зменшення) інвестицій. Зміни у економічній політиці.
7. Заощадження у світовій економіці. Шляхи збільшення заощаджень.
8. Заощадження у трансформаційних економіках.
9. Проблема подвійного дефіциту – бюджету і поточного рахунку. Проблема подвійного дефіциту – бюджету і поточного рахунку в Україні.
10. Реальний валютний курс за паритетом купівельної спроможності.
11. Наслідки завищеного чи заниженого обмінного курсу.
12. Причини довгострокового відхилення реального валютного курсу від паритету купівельної спроможності.
13. Макроекономічні шоки. Класифікація макроекономічних шоків. Реальні шоки. Монетарні шоки.
14. Оцінка природи макроекономічного шоку.
15. Класична і кейнсіанська традиції у вирівнюванні платіжного балансу.
16. Автоматична адаптація. Акомодация.
17. Проблема досягнення макроекономічної рівноваги.
18. Теоретичні конструкції моделі Салтера-Свона.

13. Розподіл балів, які отримують студенти

Змістовий модуль I			Змістовий модуль II		Сума загальних балів
Контроль на роботу	Робота на семінарах	Проведення семінарського заняття	Контрольна робота	Індивідуальне завдання	
20	10	20	20	30	100

Критерії та шкала оцінювання: національна та ECTS

Реалізація основних завдань контролю знань здобувачів вищої освіти в ОНУ досягається системними підходами до оцінювання та комплексністю застосування різних видів контролю. Згідно з діючою в університеті системою

комплексної діагностики знань здобувачів вищої освіти, з метою стимулювання планомірної та систематичної навчальної роботи, оцінка знань здійснюється за 100-бальною системою, яка переводиться відповідно у національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС –А, В, С, D, E, FX, F).

За системою ОНУ	За шкалою ECTS	За національною системою	Визначення
90-100	A	5 (відмінно)	Повно та ґрунтовно засвоїв всі теми навчальної програми вміє вільно та самостійно викласти зміст всіх питань програми навчальної дисципліни, розуміє її значення для своєї професійної підготовки, повністю виконав усі завдання кожної теми поточного, періодичного та підсумкового контролю.
85-89	B	4 (дуже добре)	Недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв окремі питання робочої програми. Вміє самостійно викласти зміст основних питань програми навчальної дисципліни, виконав завдання кожної теми поточного, періодичного та підсумкового контролю.
75-84	C	4 (добре)	Недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв деякі теми робочої програми, не вміє самостійно викласти зміст деяких питань програми навчальної дисципліни. Окремі завдання кожної теми поточного та періодичного контролю виконав не повністю.
70-74	D	3 (задовільно)	Засвоїв лише окремі теми робочої програми. Не вміє вільно самостійно викласти зміст основних питань навчальної дисципліни, окремі завдання поточного контролю кожної теми та періодичного контролю не виконав.
60-69	E	3 (достатньо)	Засвоїв лише окремі питання робочої програми. Не вміє достатньо самостійно викласти зміст більшості питань програми навчальної дисципліни. Виконав лише окремі завдання кожної теми та періодичного контролю в цілому.
35-59	FX	2 (незадовільно)	Не засвоїв більшості тем робочої програми не вміє викласти зміст більшості основних питань навчальної дисципліни. Не виконав більшості завдань кожної теми, періодичного та підсумкового контролю в цілому.
0-34	F	2 (незадовільно)	Не засвоїв програми навчальної дисципліни, не вміє викласти зміст жодної теми навчальної дисципліни, не виконав періодичного контролю, з обов'язковим повторним вивченням дисципліни.

14. Методичне забезпечення

1. Комплекс навчально-методичного забезпечення.
2. Рекомендована література.
3. Електронні інформаційні ресурси.
4. Ілюстративні матеріали.

12. Рекомендована література Базова

1. Шевчук В.О. Міжнародна економіка: теорія і практика: Підручник. – 2-ге видання, перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 663 с.
2. Багатонаціональні підприємства та глобальна економіка. Монографія / За ред. О. І. Рогача. – К.: «Видавництво «Центр учбової літератури», 2020. – 368 с.
3. Актуальні проблеми економіки і менеджменту: теорії, інновації та сучасна практика. Монографія, книга сьома / Е. А. Кузнецов, І. М. Ненно, О. В. Побе-режець та ін.: за ред. д.е.н., проф. Кузнецова Е. А. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2020.
4. Горняк О.В. Сучасні економічні теорії та актуальні проблеми економічної політики. Навчально-методичний посібник. Одеса. 2019. 39 с.
5. Міжнародні економічні відносини: навчальний посібник; канд. екон. наук, Т. А. Родіонова; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. - Одеса : ОНУ, 2018. - 172 с.
6. Глобальна економіка: підручник / Б.Е.Головаш та ін.; за заг. ред. Д. Антонюка. І. Бабець, А. Мокія. Запоріжжя, 2017. 612 с.
7. Козак Ю. Г. Міжнародна економіка: в питаннях та відповідях: підручник. / Ю. Г. Козак. – К.: Центр учбової літератури, 2018. – 228 с.
8. Міжнародні економічні відносини: навчальний посібник / С. О. Якубовський, О. В. Горняк та ін. / За ред. проф. Якубовського С. О. – О. : Одеський національний університет, 2015. – 298 с.
9. Новицький В.Є. Міжнародна економічна діяльність України: Підручник. – К.: КНЕУ, 2003. – 948 с.
10. Шевчук В. Економічні реформи в Латинській Америці: від фінансової стабілізації до стійкого економічного зростання. – Львів: Каменяр. 2001. Монографія.

Допоміжна

1. Філіпенко А.С. Міжнародні економічні відносини: Теорія. – К.: «Либідь», 2008.- 408 с.

2. Міжнародні фінанси: Підручник/ О.І. Рогач, А.С. Філіпенко, Т.С. Шемет та ін.; за ред. О.І. Рогача. – К.: Либідь, 2003. – 784с.
3. Рокоча В. В. Міжнародна економіка: Навч. посібник: У 2 кн. Кн. 1: Міжнародна торгівля: теорія та політика. — К. : Таксон, 2000. — 320 с.
4. Рокоча В. В. Міжнародна економіка: Навч. посібник: У 2 кн. Кн. 2: Монетарна теорія міжнародної економіки. — К. : Таксон, 2000. — 302 с.
5. Киреев А. П. Международная экономика: Учеб. пособие для студ. вузов, обучающихся по направлению "Экономика" и спец. "Мировая экономика": В 2 ч. Т. 1: Международная микроэкономика: движение товаров и факторов производства. — М.: Международные отношения, 2000. — 415 с.
6. Киреев А. П. Международная экономика: Учеб. пособие для студ. вузов, обучающихся по направлению "Экономика" и спец. "Мировая экономика": В 2 ч. Т. 2: Международная макроэкономика: открытая экономика и макроэкономическое программирование. — М.: Международные отношения, 2000. – 485 с.
7. Киреев А. П. Международная экономика: Учеб. пособие для студ. вузов, обуч. по напр. "Экономика" и спец. "Мировая экономика": В 2-х ч. Ч. 1. Международная микроэкономика: движение товаров и факторов производства. — М.: Междунар. отношения, 1997. — 416 с.
8. Киреев А. П. Международная экономика: Учеб. пособие для студ. вузов, обуч. по напр. "Экономика" и спец. "Мировая экономика": В 2-х ч. Ч. 2. Международная макроэкономика: открытая экономика и макроэкономическое программирование. — М.: Междунар. отношения, 1997. — 484 с.

13.Інформаційні ресурси

Офіційний сайт Національного банку України / www.bank.gov.ua

Офіційний сайт ООН / www.un.org

Офіційний сайт МВФ / www.imf.org

Офіційний сайт Світового банку / www.worldbank.org

Офіційний сайт ОЕСР / www.oecd.org

Офіційний сайт ЄС / eu.europa.int

Офіційний сайт МБР / www.bis.org